

АНОТАЦІЇ

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РОБОТИ В СІЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ

Олена Анісімова

Використання можливостей віртуального музею у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів

У статті з'ясовано вплив освітнього середовища на професійну підготовку майбутніх педагогів, обґрунтовано потребу освітніх інновацій в сучасних умовах, зроблено акцент на інтеграції інформаційно-комунікативних технологій у систему фахової підготовки. Висвітлено можливість використання віртуального музею як засобу музейної педагогіки. Зазначено, що така форма навчання динамічно, хоча із значним відставанням, поширюється й розвивається в Україні.

Ключові слова: інноваційне освітнє середовище, інформаційно-комунікативні технології, Освітній центр Ф. Фребеля, міні-музей, музейна педагогіка, віртуальний музей.

Тетяна Грігченко

Сучасний стан підготовки вчителя початкової школи до екологічної освіти учнів

У статті висвітлено сучасний стан підготовки майбутнього вчителя початкової школи до екологічної освіти учнів, проаналізовано наукові, ціннісні, нормативні і діяльнісні аспекти екологічної освіти, визначено зміст екологічної підготовки майбутніх учителів початкової школи, представлені результати анкетування студентів факультету початкової освіти щодо розуміння ними практичних і виховних цілей екологічної освіти молодших школярів.

Ключові слова: екологічна підготовка майбутніх учителів початкової школи, екологічна освіта молодших школярів, вчитель початкової школи, вищий педагогічний навчальний заклад, зміст екологічної освіти, екологічні проблеми, комплексна екологія, навчальні дисципліни, факультет початкової освіти, навколишнє середовище, охорона природи, екологічне виховання, екологічна культура, взаємозв'язки людини з природою.

Наталія Карапузова

Математика у змісті професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів

У статті розкрито проблему математичної підготовки майбутніх учителів початкових класів, з огляду на нові освітні державні стандарти. Обґрунтовано необхідність використання нових підходів до розробки навчально-методичного забезпечення курсу математики для студентів напряму підготовки «Початкова освіта». Представлено змістовий та структурний аналіз авторського навчального посібника «Математика» для вищих педагогічних навчальних закладів.

Ключові слова: математика, професійна підготовка вчителів початкових класів, навчальний посібник.

Валентина Мовчан

Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкових класів до проектно-художньої діяльності учнів

У статті розглянуто основні педагогічні умови, що сприяють ефективній підготовці майбутніх учителів початкових класів до проектно-художньої діяльності учнів. У процесі підготовки майбутніх учителів початкових класів до проектно-художньої діяльності виділено три групи умов: мотивації студентів до організації проектно-художньої діяльності учнів; створення освітнього середовища, яке сприятиме організації навчального процесу підготовки, організації самостійної творчої діяльності студентів.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічні умови, проектно-художня діяльність.

Ірина Хлистун

Проблема формування логічності мовлення майбутніх учителів початкової школи
У статті розглядається поняття логічності як однієї з комунікативних ознак культури мовлення, окреслюються умови дотримання логічності, аналізуються причини і види логічних помилок. Пропонуються завдання для формування вмінь і навичок логічного мовлення, побудови усних і письмових текстів за дотримання вимог логічності, послідовності, зв'язності.

Ключові слова: комунікативні ознаки культури мовлення, логічність, логічне мовлення, логічні помилки.

Наталія Цимбал

Культура мовлення у системі професійної підготовки учителя

У статті розглядаються сутнісні характеристики поняття культура мовлення, необхідні для формування національно-мовної особистості майбутнього учителя у процесі його професійної підготовки. Окреслено коло найважливіших теоретичних і практичних проблем (мовна норма, її типологія, кодифікація, комунікативні ознаки культури мовлення), над якими повинен працювати викладач мови у ВНЗ. Базовим принципом у формуванні вмінь і навичок культури мовлення майбутнього учителя має бути системність.

Ключові слова: культура мовлення, мовна норма, кодифікація, комунікативні ознаки культури мовлення.

Олена Ярошинська

Соціальна адаптація студентів у площині взаємодії із середовищем як педагогічна умова успішної професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у проєктованому освітньому середовищі

У статті обґрунтовано важливість адаптації майбутніх фахівців до освітнього середовища професійної підготовки. Охарактеризовано особливості адаптаційних процесів студентів у площині взаємодії із середовищем. Представлено результати спостереження за адаптацією майбутніх учителів початкової школи, узагальнено основні траєкторії досліджуваного процесу. Результати проведеного дослідження дозволили узагальнити тенденції в характері адаптації студентів-першокурсників – майбутніх учителів початкової школи. Вони були покладені в основу об'єднання студентів у групи, характеристика яких представлена у статті.

Ключові слова: соціальна адаптація, освітнє середовище, професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи.

ДИДАКТИКА, МЕТОДИКА, НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Наталія Андросова

Узгодженість внутрішньої та зовнішньої ознак методів навчання у процесі взаємопов'язаного використання словесних методів навчання молодших школярів

Автор розкриває особливості поєднання словесних методів навчання у початкових класах на основі врахування узгодженості його структурних компонентів (окремих прийомів навчання, руху змісту навчального матеріалу) та зовнішньої сторони методів навчання. Пропонується як внутрішньогрупове, так і міжгрупове поєднання словесних методів навчання. Аналізується аспект поєднання словесних методів навчання на різних етапах процесу оволодіння знаннями.

Ключові слова: словесні методи навчання, поєднання методів навчання, початкові класи, структура методу навчання, прийоми навчання.

Оксана Бойко

Герменевтичний підхід до вивчення явищ етнопедагогіки

У статті висвітлено основні методи застосування герменевтичного підходу до вивчення явищ етнопедагогіки. Окреслено суть та основні поняття, процедури педагогічної герменевтики. Констатовано, що герменевтичний підхід безпосередньо відображає основні етнопедагогічні принципи та трактує широкий спектр етнопедагогічних виховних засобів, факторів, сприяючи підкресленню цінності гуманістичної спрямованості етнопедагогіки.

Ключові слова: герменевтика, педагогіка, етнопедагогіка.

Юлія Бойко

Науковий аналіз категорій «здоров'я» та «здоровий спосіб життя» з позиції педагогічної аксіології

В статті проводиться аналіз психолого-педагогічної літератури та досліджень науковців, які вивчали та аналізували сутність наукових понять: «здоров'я», «спосіб життя», «здоровий спосіб життя» з позиції педагогічної аксіології. Визначається актуальність розробки аксіологічного напрямку у дослідженні здорового способу життя. У висновках, на основі аналітичного огляду змісту наведених визначень, виділені суттєві ознаки досліджуваних понять та окреслені перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: здоров'я, спосіб життя, здоровий спосіб життя, цінність, ціннісні установки.

Денис Борисенко

Веб-трансформації в навчальному процесі

У статті доведено актуальність створення інформаційно-комунікативних комплексів та мережесих «помічників», застосування сучасних віртуальних навчальних засобів. У контексті дослідження, навчальну новацію трактовано як породження конкурентного освітнього ринку надання послуг в умовах сучасної економіки та невід'ємний компонент людського розвитку, передачі інформації та її розвитку, примноження, накопичення. Проаналізовано трансформаційні процеси організації навчальної комунікації між педагогом та студентом. Особлива увага звертається на удосконалення навчально-методичних розробок та створення освітніх сучасних платформ, а також на веб-забезпечення.

Ключові слова: навчальна комунікація, інформаційно-комунікативні технології, інформаційно-комунікативний комплекс, інноваційні технології, дистанційне електронне забезпечення, веб-ресурс, дидактичні розробки.

Вікторія Валюк

Особливості застосування комп'ютерних моделей в шкільному курсі хімії

Розглянута проблема формування єдиного інформаційного освітнього середовища на базі використання нових інформаційних технологій і, зокрема, розробка сучасних електронних засобів навчального призначення (ЕЗНП), їх інтеграція з традиційними навчальними засобами. Проаналізовано зміст понять «електронні засоби навчального призначення», «комп'ютерна модель», «навчальні комп'ютерні моделі» та виявлено взаємозв'язки між ними. Дано характеристику і класифікацію навчальним комп'ютерним моделям: за способом візуального відображення інформації, за наявністю динаміки, за призначенням. На підставі аналізу комп'ютерних моделюючих навчальних програм з хімії виділено кілька груп хімічних навчальних комп'ютерних моделей по модельованому об'єкту: атомів; молекул; речовин; хімічних реакцій; фізико-хімічних процесів; лабораторних робіт; хімічних виробництв; хімічних приладів.

Ключові слова: електронні засоби навчального призначення, комп'ютерна модель, навчальні комп'ютерні моделі, вчитель хімії.

Ірина Єнгалічева

Мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку засобами малого жанрового фольклору

Сучасна наука визначає малі фольклорні форми як продуктивні когнітивно-семантичні категорії, без освоєння яких неможливе формування мовної компетенції людини. Малі фольклорні форми створені на матеріалі, який добре відомий дітям раннього і молодшого дошкільного віку, конкретний та близький їх розумінню. Ефективність виховання звукової культури мовлення залежить від уміння використовувати малі фольклорні жанри відповідно до чинників фонетичної правильності мовлення. З урахуванням цього у статті автор намагається розкрити особливості використання засобів малого жанрового фольклору у формуванні звукової культури мовлення дітей дошкільного віку.

Ключові слова: мовлення, мовленнєвий розвиток, звукова культура мовлення, коліскові пісні, загадки, вірші-забавлянки, прислів'я та приказки, народні утішки, пестушки, скоромовки.

Наталія Годованець, Неоніла Машика

Використання інтенсивного методу навчання іноземної мови

У статті розглядаються особливості застосування інтенсивної методики навчання іноземної мови. Розглянуто умови організації інтенсивного навчального процесу. Показано, що елементи інтенсивної методики можуть ефективно використовуватись на різних етапах навчання іноземної мови. Виявлено, що побудова моделі інтенсивного навчання іноземної мови відбувається згідно з усіма принципами методу активізації, а її реалізація здійснюється поетапно.

Ключові слова: інтенсивна методика, навчальний процес, мова.

Юлія Загребнюк

Теоретичні підходи до трактування поняття «професійне самовизначення» у вітчизняній та зарубіжній педагогіці

У статті проаналізовано різноманітні підходи до розуміння суті професійного самовизначення особистості та розкрито його особливості. Запропоновано визначення поняття професійного самовизначення як набору якостей, необхідних для здійснення успішної професійної діяльності. З'ясовано стан дослідженості наукової проблеми у вітчизняній та зарубіжній педагогічній теорії.

Ключові слова: професійне самовизначення, особистість, проблема, кар'єра.

Людмила Заліток

Джерельна база сухомлиністики в контексті індивідуалізації навчально-виховного процесу в школі

У статті здійснено науковий аналіз джерел з проблеми індивідуалізації навчально-виховного процесу в школі у педагогічній спадщині В. Сухомлинського. Охарактеризовано різні групи джерел. Розглянуто підходи науковців щодо розкриття принципів індивідуалізації навчально-виховного процесу у Павлівській середній школі та на основі цього визначено її концептуальні засади. Опираючись на наукові розвідки сухомлинців, автором висвітлено поняття «індивідуальність», «індивідуальність особистості», індивідуальний підхід до трудового виховання у творчому доробку Василя Олександровича.

Ключові слова: індивідуалізація, особистісно орієнтована освіта, навчально-виховний процес, педагогічна спадщина, В. Сухомлинський, Павлівська середня школа.

Ольга Пономаренко

Методичне забезпечення домашнього читання майбутніх учителів англійської мови

У статті розглянута проблема організації та методичного забезпечення домашнього читання майбутніх учителів англійської мови. Висвітлено вимоги до вибору художніх творів для домашнього читання та функції навчальних інішомовних текстів. Здійснено аналіз методики роботи з комплексом для домашнього читання за романом С. Хінтон «Аутсайтери». Описано систему вправ для самостійної та аудиторної роботи студентів з художнім текстом.

Ключові слова: англomовне читання, домашнє читання, навчально-методичний комплекс з домашнього читання.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ Й УЧНЯ

Оксана Барнич

Розвиток морально-творчого потенціалу молодших школярів на матеріалі художньої спадщини В. О. Сухомлинського (порівняльна характеристика)

Статтю присвячено проблемі розвитку морально-творчого потенціалу молодших школярів на матеріалі художньої спадщини В. О. Сухомлинського. У роботі проаналізовано результати упровадження до навчального процесу Павлівської ЗОШ І-ІІІ ст. та Чернігівської ЗОШ І ст. № 25 авторського дидактичного посібника, сформованого на основі оповідань В. О. Сухомлинського. Відображено особливості впливу морально-творчого потенціалу оповідань на особистість учня молодшого шкільного віку. Здійснено порівняльну характеристику специфіки вияву морально-творчого досвіду в роботах дітей сільської та міської шкіл.

Ключові слова: художня спадщина, індивідуальний моральний досвід, творчі здібності, креативний потенціал.

Юлія Боловацька

Розвиток особистості майбутнього вчителя у контексті культурно-дозвілєвої діяльності

У статті на основі розгляду фахових праць проаналізовано сутність понять «особистість» та «індивідуальність», визначено їх спільні та відмінні ознаки. Особливу увагу сфокусовано на проблемі культурно-дозвілєвої діяльності, залученість до якої сприяє розвитку особистості майбутнього вчителя. Автором виокремлено професійно-особистісні якості студентів педагогічних вишів, що формуються в процесі культурно-дозвілєвої діяльності.

Ключові слова: особистість, індивідуальність, самореалізація, майбутній учитель, культурно-дозвілєва діяльність.

Ганна Давиденко

Інклюзія та психофізична обмеженість з погляду учнів та студентів як психолого-педагогічна проблема

У статті розглянуто та проаналізовано ставлення фізично здорової молоді до інклюзії та психофізичної обмеженості у психолого-педагогічному аспекті. Уточнено дефініції понять «толерантність» та «терпимість». Встановлено способи соціальної взаємодії та взаємодопомоги з боку фізично здорових дітей в інклюзивних класах. Приділено увагу впливу інформації про інвалідність на ставлення фізично здорових осіб до людей з інвалідністю та формуванню суспільної думки.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, інвалідність, толерантність, терпимість.

Віктор Короленко

Моральне формування дитини середнього шкільного віку за допомогою спілкування

У статті розглядається важливість позитивного спілкування дітей середнього шкільного віку з дорослими людьми, які беруть участь у процесі їхнього виховання. Підкреслюється здатність виховного впливу на формування моральних поглядів та особливостей поведінки дітей за допомогою спілкування. Вказується на важливість уміння вчителів спілкуватися з дітьми середнього шкільного віку в загальних учбових закладах, і здатність (уміло і тактовно будувати свої стосунки з дітьми з врахуванням вікових і індивідуальних особливостей дітей) словом і дією підтримати їх в життєвих ситуаціях.

Ключові слова: мораль, спілкування, поведінка, цінність, виховання.

Лідія Мамчур

Розвиток аудіативної компетентності – необхідна умова повноцінного функціонування мовної особистості учня

У статті висвітлено важливість аудіювання як складника мовленнєвої компетентності особистості, з'ясовано пріоритетність розвитку аудіативної компетентності учня, що забезпечує успішну й правильну навчальну та майбутню життєву комунікацію. Об'єктом мовного навчання в основній школі постає рецептивна аудіювальна мовленнєва діяльність учнів, реалізована у процесі практичної комунікативної роботи на уроці. Розвиток аудіативних умінь передбачає роботу різних видів слухання: глобального, детального і критичного, що формуються покроково (глобальне, детальне, критичне аудіювання). Основними рецептивними вміння визначаємо: розуміти зміст тексту, сприймати висловлювання, осмислювати текст як інформаційну основу для побудови власного висловлювання.

Ключові слова: учні основної школи, процес аудіювання, глобальне, детальне, критичне аудіювання; етапи розвитку аудіативних умінь, аудіативні вправи і завдання.

Іван Наливайко

Уява молодших школярів як психолого-педагогічне явище

У статті розглянуто поняття «уява» як психолого-педагогічну категорію, деталізовано – поняття «уява молодшого школяра», види уяви (за ступенем довільності: мимовільна, довільна; за змістом професійної діяльності: наукова, художня, технічна; за характером діяльності: репродуктивна, продуктивна). У статті схарактеризовано кожен із вищеназваних видів уяви. Спираючись на результати проведеного дослідження та анкетування практикуючих учителів, дійшли висновку, що уява – одна з важливих складових творчого удосконалення дітей молодшого шкільного віку і потребує цілеспрямованого розвитку під час початкового навчання.

Ключові слова: уява, види уяви, прийоми уяви, молодший шкільний вік, творчий розвиток.

Альона Ускова

Теоретичні та методичні аспекти системи людиномірності у процесі формування цінності піклування про іншу людину в учнів основної школи

У статті теоретично обґрунтовано людиномірний інструментарій для вивчення динаміки особистісно-діяльнісних змін в учнів основної школи при формуванні цінності піклування про іншу людину. Розглянуто та визначено критерії сформованості цінності піклування. Проведено анкетування учнів на обізнаність про «піклування», їх батьків на обізнаність про «піклування» та здатність їхніх дітей на здійснення піклування про іншу людину, обізнаність класного керівника про учнів та їх можливості піклуватися чи здійснювати вчинки щодо інших.

Ключові слова: людиномірний підхід, цінність піклування, вчинок-піклування.

ВИХОВНА РОБОТА

Альона Баль

Середовищний підхід у вихованні особистості

Наукова стаття присвячена розгляду питання впливу середовища на розвиток особистості та безпосереднього функціонування у ньому. У статті наведено загальний теоретичний аналіз цього питання. Не зважаючи на те, що вивчення середовищного підходу простежується у дослідженнях багатьох вчених та педагогів, на сьогоднішній день залишається актуальним питанням. У статті наведено ствердження про те, що середовище відіграє значний вплив на виховання та розвиток особистості дитини.

Ключові слова: середовище, середовищний підхід, виховання, особистість дитини.

Ольга Горецька

Виховні аспекти літературної творчості Олени Цегельської

У статті аналізуються літературні твори педагога, дитячої письменниці, громадської діячки Західної України Олени Цегельської з метою дослідження системи національно-патріотичного, морально-релігійного, трудового виховання дітей у кінці ХІХ – першій третині ХХ століття. Саме у цей період пошуків нового змісту освіти, новітніх методів, форм і засобів виховання, закладалися основи національно-патріотичного, громадянського виховання української молоді. Одним із важливих чинників національного виховання молоді завжди була художня література, особливо національно марковані тексти, якими є літературні твори Олени Цегельської.

Ключові слова: Західна Україна, національно-патріотичне виховання, новий зміст освіти, національно марковані тексти.

Марина Кугай

Структура підготовки майбутніх учителів географії до екологічного виховання учнів

У статті розглянуто та проаналізовано погляди зарубіжних та вітчизняних вчених на структуру підготовки майбутніх учителів, в тому числі географії, до екологічного виховання учнів. Визначено структуру підготовки майбутніх учителів до екологічного виховання учнів, яка включає такі обов'язкові якості: відповідну спрямованість особистості; професійну придатність; професійно-екологічну готовність. Виділено компоненти підготовки майбутнього вчителя географії до екологічного виховання учнів: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інформаційний та діяльнісно-операційний. Встановлено, що виділені компоненти знаходяться в тісній взаємодії, утворюючи цілісну динамічну систему, яка відповідає основним проявам професійно-педагогічної діяльності педагога у напрямі здійснення екологічного виховання учнів.

Ключові слова: структура підготовки майбутнього вчителя, компоненти підготовки, підготовка вчителя географії до екологічного виховання.

Дарія Федоренко

Потенціал навчальних предметів освітньої галузі «мови і літератури» для виховання екологічної культури старшокласників

У статті представлено аналіз підручників для 10 класу освітньої галузі «Мови та літератури» з точки зору доцільності їх використання у процесі виховання екологічної культури старшокласників. Автор обстоює думку про те, що для побудови цілісного процесу виховання екологічної культури важливим має постати міждисциплінарний підхід, вказує на необхідність використання міжпредметних зв'язків у даному напрямі виховної роботи. Доведено, що найбільшим потенціалом для виховання екологічної культури з освітньої галузі «Мови і літератури» володіє підручник із української літератури.

Ключові слова: екологічна культура, учні старшого шкільного віку.

СТОРИНКИ ІСТОРІЇ

Віта Кириченко

Проблема дозвілля дітей на сторінках часопису «Дзвінок»

У статті проаналізовано матеріали, видрукувані на сторінках журналу «Дзвінок» у 1913 році. Окреслено основні напрями виховання, яким приділяли увагу автори часопису. Особливу увагу приділено проблемі організації дозвілля, яке сприяє розумовому, моральному та естетичному розвитку дітей, збагачуючи їх знаннями про минуле й сучасне власного та інших народів, прищеплюючи їм патріотичні почуття й любов до рідного слова. Розкрито значення трудового та релігійного виховання молоді, яким педагоги усіх часів надавали особливу роль.

Ключові слова: дозвілля, виховання, часопис «Дзвінок», розумове, моральне, естетичне, релігійне, трудове виховання молоді.

Юлія Клименко

До історії виникнення і розвитку міжнародної мови «волапюк»

У статті висвітлено процес становлення та розвитку міжнародної мови «волапюк» як помітного явища в історії світової інтерлінгвістики. Автором здійснено короткий огляд заснування та розвитку найбільш відомих планових міжнародних мов, які залишили помітний слід в історії інтерлінгвістики. Розкрито роль Йоганна Мартіна Шлейера, католицького прелата з Баварії, відомого поліглота, автора «всесвітнього алфавіту», у справі розвитку руху прибічників міжнародної мови «волапюк».

Ключові слова: міжнародна планова мова, інтерлінгвістика, «волапюк», рух волапюкистів, Йоганн Мартін Шлейер.

Лідія Пироженко

Василь Сухомлинський про особливості навчання дітей, які не встигають

У статті аналізуються погляди Василя Сухомлинського на особливості змісту навчання дітей, які не встигають, розкривається роль матеріальних і нематеріальних складових освітнього середовища Павлівської школи 60-х рр. ХХ ст., які так чи інакше впливали на формування творчої особистості дитини, конструювання нею свого власного внутрішнього змісту освіти, розвиток інтересу учнів до навчання, задоволення їх індивідуальних здібностей та уподобань.

Ключові слова: зміст навчання, друга програма, освітнє середовище.

ОСВІТА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Наталія Благун

Якість освіти – ключова проблема соціалізації контролю навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі

Розроблена технологічна карта оцінювання ефективності внутрішньошкільного контролю. Запропоновані параметри оцінювання, які структуризовані на контроль стану викладання навчальних предметів, результативності навчально-виховного процесу, а також навчально-матеріального забезпечення. Доведено, що в результаті наукового обґрунтування соціалізації їх змісту і практичної реалізації коефіцієнт ефективності функцій управління загальноосвітнім навчальним закладом значно зростає.

Ключові слова: навчальний заклад, ефективність внутрішньошкільного контролю, параметри оцінювання, функції управління, соціалізація, коефіцієнт ефективності.

Тетяна Ніконенко

Шляхи розвитку початкової математичної освіти в контексті нової редакції державного стандарту загальної початкової освіти

У статті розкриваються актуальні проблеми початкової математичної освіти в контексті нової редакції Державного стандарту загальної початкової освіти, а саме: проблема якості шкільної освіти, взаємозв'язок початкової математичної підготовки молодших школярів з дошкільною освітою, здоров'язберезувальний підхід до навчання математики в початковій школі, посилення професійної спрямованості вчителів на основі врахування інноваційних процесів у початковій школі.

Ключові слова: *Державний стандарт загальної початкової освіти, компетенція, компетентність, початкова математична освіта.*

Олена Покусова

Шкільна бібліотека у структурі навчально-виховного процесу як історико-педагогічна проблема

Охарактеризовано категорійно-понятійний апарат дослідження розвитку шкільних бібліотек в Україні. Розглянуто різні підходи вітчизняних і зарубіжних учених, педагогів до визначення терміна «бібліотека», «шкільна бібліотека», «бібліотека загальноосвітнього закладу» та сформульовано авторське тлумачення поняття «шкільна бібліотека». Визначено роль бібліотек в організації навчально-виховного процесу загальноосвітніх навчальних закладів, висвітлено форми й методи роботи шкільних книгозбірень. Також окреслено перспективи подальших досліджень діяльності бібліотек навчальних закладів в Україні (другої половини XIX ст. – 20-х років XX ст.).

Ключові слова: *бібліотека, шкільна бібліотека, навчально-виховний процес, форми організації виховання.*